

GYAKORLATI KÖZIGAZGATÁSI KÖNYVTÁR ÉS DÖNTVÉNYTÁR

Szerkesztő és kiadó: dr. DOLENECZ JÓZSEF, ügyvéd.

Megjelenik
minden hónap 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:

Egész évre 12 K Negyedévre 3 K
Félévre 6 K Egy óra 1 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal, a hová
az előfizetési díjak és levelek küldendők

Budapest,
VIII., József-körút 74. szám,
II. emelet 11. ajtó.

I. évfolyam.

11. szám.

1905. június 1

Kérdések és feleletek.

Az általános kívánságnak megfelelőleg, melyet t. olvasóink közül számosan kifejeztek, ezennel egy új „A kérdések és feleletek“ állandó rovatával bővítjük ki folyóiratunkat. Ebben az állandó rovatban feleletet adunk előfizetőinknek minden hozzánk intézett *közigazgatási szakkérdésre*. Kijelentjük, hogy a közigazgatás bármely ágába tartozó szakkérdésre adunk pontos, a *legautentikusabb* forrásból meritett feleletet.

Miután csakis *előfizetőinket* részesíthetjük ebben a kedvezményben, a kérdező hivatkozzék az előfizetői (a címszalagja) számára. A kérdést világosan és határozottan kell feltenni és olvasható írással leírni. Ha a kérdező a postabélyeget vagy a távirati díjat *előre beküldi*, közönséges, ajánlott, express *levélben* vagy *távirati uton* is megadjuk a feleletet; különben minden kérdésre a *legközelebbi számban* bizonyosan válaszolunk, ha a kérdés az illető füzet megjelenése előtt legalább *négy nappal* hozzánk érkezik.

Ha a község, a községi vagy körjegyzőség, avagy más hivatal, intézet, testület az előfizető, ennek jogán a községi bírák, községi és körjegyzők, hivatali főnökök, intézeti előljárók vagy igazgatók aláírásával ellátott kérdésekre válaszolunk. Névtelen levelekre, ille-

téktelen vagy nem szakszerű kérdésekre nem válaszolunk.

Szívesen vesszük a tárgyilagos észrevételeket, megjegyzéseket az egyes feleletekre, mert a legjobb akaratunk, legjobb tudásunk és meggyőződésünk mellett sincs kizárva a tévedés. Sőt egyes-egyes kérdések tüzetes megbeszélésére, az ellenkező vélemény indokolására megnyitjuk lapjainkat. A polemia azonban szigorúan a tárgyilagosság keretében mozogjon. Személyeskedést, sértegetést nem engedünk. Általában csak a magasabb színvonalon álló, előkelő, választékos modorban irt kritikának adunk teret. Elvünk, hogy a jobb vélemény, a tisztultabb nézet, a mélyebb fölfogás, a világosabb látás érvényesüljön.

A kérdéseket lehet részletezni, pontokba foglalni és azokra egyenként adunk tüzetes választ. Az egyes füzetekben minden kérdés római számmal lesz jelezve. Idézés esetén a füzet számára és a kérdés számára kell hivatkozni.

I.

Pályázat járási számvevői állásokra.

Az alábbi kérdéseimre kérek b. felvilágosítást adni:

a) Azon vármegyékben — nevezetesen Szolnok-Dobokamegyében — hol a járási számvevői állások még be nem állítottak, mikorra várható ezen állások szervezése?

b) A pályázati hirdetés ezen állásokra okvetlenül meg fog-e jelenni a „Pénzügyi Közlöny“ hivatalos lapban, vagy esetleg ezen állások pályázaton kívül fognak betöltetni?

c) Lehetséges-e, hogy ily állás elnyerése iránti kérés már most benyujtassék a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz a pályázati hirdetés kiírása előtt? a vagy feltétlenül bevárandó a közzététel?

d) Katonakötelezettségi viszonyok, nevezetesen, hogy a pályázó állításkötelezettségének csak egy ízben tett eleget — s még 2-szer kell sor alá állania, — akadályai lehetnek-e kinevezésének? s általában ebbeli viszonyait a pályázó kérvényében köteles-e igazolni, illetve okmányokkal igazolni.

e. Járási számvevői állás elnyeréséhez kívánt feltételek megkövetelik-e a 24 életév betöltését?

Felelet: a) Szolnok-Dobokamegyében az 1905. évi állami költségvetés megállapítása és szentesítése után várható a járási számvevőségek szervezése.

b) A pályázati hirdetemény megjelenik a „Pénzügyi Közlönyben“ és a „Budapesti Közlönyben“, a hivatalos lapban.

c) Semmi szín alatt sem lehet előbb pályázni. Be kell várni a hirdetemény közzétételét.

d) Katonai kötelezettség nem akadály. Egy évre kaphat szabadságot katonai kötelezettségének teljesítése végett.

e) Nem szükséges, hogy nagykoru legyen.

II.

A főszolgabíró jelenléte a községi pénztárvizsgálatoknál. Az egyéni felelősség.

Tiszteletel kérem, hogy alábbi kérdéseimre sziveskedjék becses felvilágosítását megadni.

1. Községi pénzkézelés és számvitelre vonatkozó vármegyei szabályrendelet nagyon hiányos, kérdés, hogy mint a főszolgabíró szakközege, olyan irányu rendeletervezetet készíthetek-e, mi a szabályrendelet hiányát pótolná, azonban azzal ellentétben nem lenne?

2. Nagyközségben, hol külön ellenőr nincsen, szerintem a felelős számadó a megválasztott községi pénztárnok, míg a községi jegyző ellenzáros és egyszersmind az utalványozásnál szintén ellenőrzési teendőt végez, míg a községi bíró pedig az utalványozásra hivatott közeg; ha pedig szabályrendelet alapján választott ellenőr van, úgy akkor a pénztárnokkal együtt a felelős számadók, akiknek a felmentvény megadandó. Az én előterjesztésem alapján a főszolgabíró ur fenti irányu rendeletet adta ki, kérdés helyes-e ez vagy sem?

3. Dr. Lengyel Vilmos ur által irt „Községi háztartás és számvitel“ cz. műben közölt minták, mely nyomdában volnának kaphatók, mivel vidéken annak külön kinyomatása sokba kerülne?

4. Járási számvevői utasítás 13. §-a b) pontjának második bekezdésében említett „Indokolt esetek“ alatt mi értendő?

5. Járási számvevői utasítás, valamint a vármegyei szabályrendeletünk értelmében a főszolgabíró csak egyszer tarthat községi pénztárvizsgálatot, most már kérdés, hogy ha a főszolgabíró a beérkezett jelentésekből avagy a jegyző előadásából arra a meggyőződésre jutna, hogy a pénzkézelés és számvitel nem épen a szabályoknak megfelelően történik, úgy akkor a járási számvevő közreműködésével tarthat-e az előirt egyszeri községi pénztári vizsgálaton kívül egy másikat vagy sem?

Igenlő esetben, tekintettel a járási számvevői utasítás 37. §-ának első bekezdésére, a járási számvevő költségeit a kir. kincstárral szemben felszámíthatja-e vagy sem? És amennyiben a vizsgálat során semmiféle nagyobb szabálytalanság nem találtatott, a

járásí számvevő költségeit az illető községi jegyzővel szemben a kir. kincstár megtéríttetheti-e vagy sem?

6. Járásí számvevői utasítás 22. §-ának első bekezdése értelmében a főszolgabíró a járásí számvevő közbejöttével teljesíti a községi pénztári vizsgálatot. Szerény véleményem szerint sokkal célszerűbb lenne, ha a főszolgabíró a járásí számvevőt — a meghatározott számú községi pénztári vizsgálat megejtése végett — kiküldhetné: s az eredményről a járásí számvevő jelentést, tenne a felvett jegyzőkönyv kapcsán a főszolgabírónak, és ez azért lenne célszerűbb, mert a vizsgálatkor az összes naplőkat az év elejétől kezdve össze kell adni, hogy a pontos eredmény megállapítható legyen, és ez 10.000 lélekkel bíró községben, ha pld. november havában van a pénztárvizsgálat, egy teljes napot igénybe vesz, ugy, hogy egész késő este lehet csak a pénzt és értéket számbavenni s ezen idő alatt a főszolgabíró nagyon elunhatja magát, mivel a közigazgatási menetet legrosszabb esetben is egy fél nap alatt megvizsgálhatja, s azért is, mert a főszolgabíró várakozásában csak sietteti a járásí számvevőt és így könnyen megeshetik a hiba az összeadásnál, minek következtében, ha a pénzkészlet nem egyezne a megállapított maradvánnyal, újból át kellene nézni a naplőkat, ami szintén nagy dolog.

7. Dr. Lengyel Vilmos-féle „Községi háztartás és számvitel“ figyelembe vételével óhajtanék rendelet-tervezetet készíteni, kérdés, a szerzői jogot megsérteném-e vagy sem?

Felelet.

1. Községi pénzkézelés és számvitelre vonatkozó szabályrendeleteket alkotni csak a törvényhatóság illetékes, ennek hiányait azonban esetről-esetre kiadandó rendelettel pótolni, ugy, hogy az a szabályrendelettel ne ellenkezzen, a járásí számvevő által tett észrevételek alapján a főszolgabírónak mindenestre joga van.

2. Felelős számadók: a pénztárnok és ellenőr vagy az ellenőri tisztet helyettesítő községi jegyző. Mindkettő a pénztárak kezelésére egyetemlegesen felelős, de a pénztárnok és ellenőr (jegyző) külön-külön is egyénileg felelősek saját tényeikért s a rájuk bízott teendőkért; ha e rendelet ebben az értelemben adatott ki, akkor az helyes volt, mert ebben a tekintetben a megyei szabályrendelet sem intézkedhetik másképen.

3. Hivatalos czélra használandó minták kinyomatása végett a nyomda szabadon választható. Forduljon a Légrády Testvérek nyomdájához (Budapest, V., Váci-körut 78.) ajánlatával. Még eddig ezek a minták kinyomatva nincsenek.

4. Az indokolt esetek mindig az adott körülményektől függenek, pl. ha valamely tételt a községi költségvetésben felvenni nem akarna, holott erre törvény kötelezi; ha oly költségeket irányozna elő, melyek előreláthatólag nem fognak fedezetet nyerni; ha a fedezettől szolgáló bevételi tételek előírnyzása nem reális alapon nyugszik, s ezek valamely nem eléggé megokolt kiadás előírnyzatának elfogadása végett állítottak be a költségvetésbe stb.

5. Hogy a járásí számvevő egy évben egyszernél többször is küldhető fontos okokból a helyszíni vizsgálat megtartására, az kétséget egyáltalán nem szenvedhet. Ez az ellenőrzésnek elenged-

hetetlen követelménye. Hogy kit terhel az utiköltség, ezt a járási számvevő utasítás 37. §-a világosan megmondja. Elsősorban és rendszerint a pénzügyi tárczát, másodsorban a mulasztó közeget, vagy a magánfelet, akinek érdekében a feljelentés történt. Hogy a vizsgálat során nagyobb súly hiány találtatott-e, vagy nem, az teljesen lényegtelen és lényeges az, hogy alapos gyanuok vagy mulasztás förgött fenn.

6. Hogy a főszolgabíró is szerepel a helyszíni vizsgálatnál, ez természetes és nagyon helyes, különösen ott, a hol rögtönös intézkedésre van szükség. Egyébként a járási számvevői utasítás 28. §-a megmondja, hogy a főszolgabírónak ily alkalmakkor mi a teendője, s ez elég elfoglaltságot ad számára; a pénzkezelés és számvitel szakszerű megejtésénél azonban ezen paragrafus szerint a főszolgabíró folytonos jelenléte nem szükséges. Ha nincs más dolga s a számvevői vizsgálat tovább tart, akár egyedül haza is mehet.

7. Kizárólag hivatalos czélra minden szakmunka felhasználható, sőt idézetek magán munkánál sincsenek kizárva a forrás megemlítésével. Az ily módon felhasznált munka nem visszaélés a szerzői joggal.

III.

Orvosi minősítés r. t. városokban.

A köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t.-cz. 9. §-ának 3. bekezdése szerint járási orvosokra és rendezett tanácsu városok orvosaira nézve orvostudori oklevél és két évi orvosi gyakorlat kimutatása szükséges. A tiszti orvosi vizsgálat tárgyában kibocsátott 80,099/1893. B. M. számú szabályrendelet 22. §-a előírja, hogy 1894. évi január hó 1-től kezdve törvényhatósági és rendőrségi orvosul csakis tiszti orvosi vizsgát tett egyén alkalmazható. A szabályrendelet tehát a városi orvosi állásokat nem említi meg mint olyanokat, a melyek betöltésénél csak tiszti orvosi vizsgát tett egyének jöhetnek tekintetbe. Miután a városi tanács tagjai közt e tekintetben nézeteltérések merültek fel, a mennyiben az egyik része a tiszti orvosi vizsgát megkívánja, a másik része pedig nem, kérem a tekintetes szerkesztőséget, sziveskedjék e tekintetbeni becses véleményét lapjában közölni.

Felelet. Miután Szászrégen, mint rendezett tanácsu város, az 1886. évi XXII. t.-cz. rendelkezései alatt áll, ennél fogva orvosi községi orvosoknak lévén tekintendő, azokra sem a törvényhatósági, sem a rendőrorvosokra vonatkozó szabályok nem irányadók.

IV.

A jegyzői magánmunkálatok más területen.

Tiszteléttel kérdem, van-e olynemű rendelkezés, mely a községi és körjegyzőknek a körletük területén kívül lakó felek meg-

VI

bizásából magánmunkálatok vállalását tiltja? — ha van, mely miniszteri rendelet vonatkozik erre? — továbbá a rendezett tanácsú városok jegyzőinek magánmunkálatokkal való foglalkozását mely miniszteri rendelet szabályozza?

Felelet. Külön tiltó rendelkezés nincs. Miután azonban az 1904. évi XI. t.-cz. értelmében a jegyzőt csakis a saját jegyzősége területére nézve illeti meg a magánmunkálatok díja, ebből kétségtelen, hogy más községi lakos részére magánmunkát jogosan nem végezhet. Ugyanez áll a rendezett tanácsú városok jegyzőire is, mert ebben a tekintetben azonos gyakorlat fejlődött ki.

V.

A reklámvállalat iparengedélye.

Szükséges-e reklámvállalathoz (hirdetések falravetítése) hatósági engedély és mely hatóság adja azt, és a kérvényre milyen bélyeg ragasztandó, továbbá szükséges-e a reklámvállalatot czégjegyzékbe bevezetni?

Felelet. Hirdetéseket közvetítő ügynöki iparra kell kérni iparigazolványt. Vidéken a főszolgabírónál, városban a rendőrkapitánynál, a fővárosban a ker. elöljáróságnál. A nagykorúság igazolandó. A kérvényre 50 ezernél több lakosságu városban 8 kor., 50,000—10,000-nél 6 kor., 10,000—5,000-nél 4 kor., kisebb helyen 3 kor. bélyeg ragasztandó. Ezenkívül fizetendő a díj, mely Budapesten 20 kor., tizezernél több lakossal bíró városban 10 kor., másutt 2 kor. Ha a vállalat a kisipar körét meghaladja, akkor a czéget szükséges bejegyeztetni.

VI.

Az iskolaadó a földbirtok után fizetendő ott, a hol az fekszik.

E. község rk. hitközsége önmaga tart fenn egy rk. iskolát, mindazonáltal nevezett iskolafentartók legnagyobb része Sz. községben is bir némi ingatlan vagyonnal. Sz. község rk. hitközsége ugyancsak egy önálló iskolát tart fenn. A Sz.-ban ingatlannal bíró és E.-kén lakók kötelesek-e az 1868: XXXVIII. 11. §. 1. bekezdése alapján a sz.-i iskolára iskolai adót fizetni? — holott az említett §. szerint: „hol hiyeik laknak“ tartanak fenn iskolát.

Megjegyzem, hogy az e.-iek a sz.-i r. kath. hitközségnek nem tagjai.

Felelet. A Sz.-ban ingatlannal bíró római kath. vallású e. . . . i lakók ezen birtokuk után kötelesek a sz.-i r. kath. iskola fentartásához hozzájárulni.

VII.

A vadászati terület minimuma.

Községemben a földbirtokosnak körülbelül 110 kat. hold földje van egy darabban, a melyet a községi vadászterülettől bir-

toka választ el és a Sajó folyó. Ezen terület földet parcellázta 35—40 szirmai lakos között; a Sajón innen szintén van 50 kat. hold, a melyet szintén parcellázott, de községembeli lakosok között mintegy 15 parcellával. Ezen területekre nézve a földbirtokos vadászati jogát telekkönyvileg is biztosította és ezen jogát jövőben gyakorolni akarja. Minthogy a vadászati törvény csak 200 hold egy tagban levő területre adja meg az önálló vadászati jogot, így az tekintet nélkül arra, hogy néhány hold területe a földbirtokosnak közbeesik, a község ezen területekre nézve magának tartja fenn a vadászati jogot, miután az körülbelül 50—60 parcellába osztatott ki és adatott el.

Van-e joga a községnek ezen felparcellázott területet a már bérben levő községi vadászterülettel együtt bérbeadni és jogosan formál-e a község jogot ezen területekhez.

Nézetem szerint a község ezen területeket utólagosan jogosan adhatja bérbé, mert egy földbirtok, legyen az 200 holdon felül, megszűnik önálló vadászterület lenni, mielőtt az 50—60 tulajdonos kezébe jut. Szerintem telekkönyvileg jogokat a birtokos bekebelezte, de csak akkor, ha az más törvénybe nem ütközik, mint a jelen esetben is.

Felelet. Kérdező véleménye helyes. Igaza van. A vadászati törvény a 200 holdas területi minimumra nézve nem tesz kivételt. Ezzel ellenkező kikötés a törvénybe ütközik és érvénytelen. Számos döntés történt. Tegyen esetleg jelentést az alispánhoz, valamint felelbezés folytán hozza fel az ügyet a belügyminiszteriumig, újabb döntés provokálása végett.

VIII.

Tűzoltó tiszti képzés.

A községi közigazgatási tanfolyamon berendezett tűzoltói gyakorlati és elméleti előadások látogatásáról szóló „Látogatási bizonyítvány“ tűzoltótiszti képzést igazol-e avagy egyenértékű-e azzal?

Felelet. Nem igazol. Nem egyenértékű. A tűzoltótiszti képzést külön kell megszerezni.

Kiadóhivatali üzenetek.

N. I. *aljegyző.* *Halmi.* Eddigélé 7 hónapra küldötte be az előfizetési díjat. *P. S. S.-Ujhely.* Felvágott könyveket nem vesznek vissza. Annak árával tartozik. *E. P. Nagykáta.* Bélyeges nyugtát küldöttünk a befizetett 12 koronáról. *Z. Z.-Egerszeg.* Tévedésből ment 2 példány. Tessék visszaküldeni a feles példányt. *G. I. Muzsla.* Megadtuk a halasztást, a míg a fizetési pótlékát megkapja. *K. B. Kassa.* Ön már a negyedik, a ki olyan könyvet akar kiadni. Nincs annak kelendőse. Csakis olyan könyvek kiadására vállalkozunk, a melyekre szükség van. **Rózsahegy.** Az ígért előfizetési díjak mind- eddig be nem érkeztek. Legyen szives a dolognak utána nézni. Azonnal küldjük a nyugtákat.

Előzetes pályázati jelentés.

A járási számvevők részére irandó kézikönyv-pályázatra beérkezett pályaművek bírálatára felkértük méltóságos *Baróti Ede* miniszteri tanácsos ur ajánlatára pályabírákúl *Thury Mihály* ur m. kir. pénzügyi számtanácsos, számvevőségi főnök Nagybecskerekben; *Pferber Nándor* ur m. kir. számtanácsos, számvevőségi főnök Balassa-Gyarmaton; *Szenessy Aladár* ur pénzügyi számtanácsos, Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye volt főszámvevője Budapesten, mint kiváló jeles szakférfiakat. Nevezett pályabírák közül ketten már befejezték a bírálatot és igen tüzetes jelentésben indokolják meg nyomós véleményüket. A harmadik pályabíró, a ki csak a napokban kaphatta kézhez a terjedelmes három pályaművet, még nem fejezhette be a bírálatot, mely több időt igényel. De valószínűleg június hó első napjaiban teljesen kész lesz a bírálat és arról június 15-én ezen a helyen végleges jelentést tehetünk. A pályázókat azonnal levélben értesítjük az eredményről, közölvén velök a műveikre vonatkozó bírálatot és a pályázat eredményét röviden kihirdetjük folyóiratunkban is. Még csak azt jegyezzük meg, hogy mindhárom pályabíró teljesen függetlenül, önállóan hozta meg ítéletét, nem is tudva bírótársa véleményéről, melyet csak a szerkesztőnek küldtek meg. A jutalomdíjat annak adjuk, a kit a bírák közül legalább ketten ajánlanak jutalmazásra.

Felhívás.

Tisztelettel felkérjük azokat, akik az I. és II. negyedévre járó előfizetési díjjal **hátralékban** vannak, hogy tartozásaikat mielőbb postai utalványon hozzánk beküldeni sziveskedjenek. Halasztást csak azoknak adhatunk, *kik ezt levélben kérik és megírják, hogy előfizetési kötelezettségüket, mely hónapban lesz módjukban teljesíteni.*

Tisztelettel

Dr. Dolencz József

ügyvéd,

a „Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár“ szerkesztője és kiadója.
Budapest, VIII., József-körút 74. sz.

II. emelet, 11. ajtó.